

Intelligentsed sõbrad

Koera intelligentsuse all mõeldakse võimet õppida, mõelda, lahendada probleeme.

Selles jõuavad koerte treenerid, omanikud ja uurijad sama halvasti kokkuleppele kui psühholoogid inimeste intelligentsust uurides.

Teatud tõugusid, näiteks borderkollisid ja kuldseid retriivereid, on üldiselt kergem treenida kui teisi, nagu haggijaid või kelgukoeri. Võime õppida ja alluda käsklustele pole siiski ainus võimalik intelligentsuse mõõt.

PÄRITUD VÕIMED

Koerad on karjaloomad, mis tähendab, et nad mõistavad loomu poolest sotsiaalset struktuuri ja kohustusi. Nad on võimelised kiiresti õppima, kuidas käituda karja teiste liikmetega, olgu need siis koerad või inimesed. Täiskasvanud koerad treenivad noori, karistades neid näiteks hammustades, kui nood käituvad vastuvõtmatul moel. Hea käitumise eest aga premeerivad – mängivad nendega, toidavad, puhastavad jne.

Koerad on ka uruloomad, seega saab neile kergesti õpetada pesaga seotud käitumist. Näiteks hoidma pesa puhta, püsima suletud alal jne.

Mõnda tõugu on aretatud sadade või tuhandete aastate jooksul eesmärgiga, et nad õpiksid kiiresti, teisi jälle pigem jälgi ajama või võitlema. Siiski on võime õppida põhi-kuulekust pärilikult omane kõigile koertele. Mõne tõuga peavad omanikud lihtsalt kannatlikumad olema.

Päritud käitumine pole siiski ilmtingimata intelligentsuse näitaja. Näiteks borderkollilt oodatakse, et ta õpiks lambaid karjatama, ning ta võib sellega hakkama saada isegi pärast vähest treeningut või üldse treenimata. Kuid on tõeline väljakutse õpetada talle, et ta tooks asju kätte. Samas teevad pointerid seda erilise õpetuseta, ent lambaid karjatama nad tõenäoliselt ei hakkagi.

ALLUDA VÕI MÕELDA?

Intelligentsust on raske mõõta ja seda mitte ainult koertel. Mõni test mõõdab võimet lahendada probleeme, teised võimet õppida või siis seda, mida keegi on õppinud mingis vanuses, võrreldes eakaaslastega.

Koerad tõenäoliselt ei suu-

da oma käitumist ette plaanida lahendamaks probleeme, kuid mõnel võib olla rohkem püsivust proovida erinevaid võimalusi, kuni ta jõuab kogemata lahenduse ni. Ja mõni neist võib paremini suuta luua seose oma teo ja selle tagajärje vahel.

Võime õppida võib olla märk intelligentsusest, kuid seda võib tõlgendada ka kui märki orjalikkusest ja soovist meeldida. Mõnel koeral, kes ei õpi eriti kiiresti, võib olla teisi andeid. Kes pole eriti huvitatud omaniku meelega järele olemisest, nagu siberi huskid, leiutab ohtralt võimalusi, kuidas põgeneda aiast või püüda väikesi loomi.

Abikoeri, kellelt on kogu aeg kuulekust nõutud, võib pidada ebaintelligentseteks, sest nad ei mõtle välja palju uusi asju. Samas peavad nad selgeks õppima suure hulga korraldusi; mõistma, kuidas käituda erinevates olukordades; ära tundma ohud, mis nende inimkaaslast võivad ähvardada, olemata neid kunagi kohanud.

Paljud karjakoerte kauaegsed omanikud leiavad, et töötavad tõud pole kergesti treenitavad. Ei näe ju nen-

de kangekaelne loomus eriliselt mõtet alluda käsklustele, nagu "Istu!" või "Lama!"

Mõned jahikoeratõud on pargutatud intelligentsuse pingerea lõpuossa. Neid on aretatud, et neil oleks rohkem karjavaimu, soostumus alluda peremehe otsestele korraldustele pole olnud nii tähtis. Jäljeajamis- mängu käigus pole neid õpetatud kiiresti käsklustele alluma, vaid mõtlema oma peaga.

ERINEVAD TÕLGENDUSED

Mõned intelligentsustestid hindavad koera võimet tunda ära sõnu, teised võimet reageerida erinevatele olukordadele. Kui panete näiteks käterätiku koerale pea ümber, kas intelligentne loom on see, kes tõmbab selle ära, või see, kes istub vaikselt ja ootab? Kannatlik istuja võib mõelda, et inimesed teevad aeg-ajalt veidraid asju, ning kui nad panevad talle rätiku pähe, peab sellele olema mingi mõistlik põhjus. Nagu inimeste puhul, võib ka koerte intelligentsust tõlgendada eri viisil.